Quality Review of the School of Celtic Studies

March 2010

Peer Review Report

Peer Review Group:

External Reviewers:

Professor Máire Herbert,
University College Cork;
Professor Séamus Mac Mathúna,
University of Ulster

Internal Reviewers:

Dr Thomas O'Connor,
Dean of Faculty of Arts, Celitc Studies & Philosophy, NUIM;
Dr David Redmond,
Registrar, NUIM.

Tuairisc an Athbhreithnithe Cáilíochta
Scoil an Léinn Cheiltigh
Ollscoil na hÉireann
Má Nuad

Intreoir

Thug measúnóirí seachtracha an Athbhreithnithe Cáilíochta (AC) cuairt ar Ollscoil na hÉireann, Má Nuad, idir an 8-10ú Márta 2010. Gabhaimid buíochas leis na baill sin de údarás na hOllscoile ar bhuaileamar leo, ina measc an tUachtarán, an Leas-Uachtarán, An Cláraitheoir, agus Déan Dhámh na nEalaíon. Bhí Marguerete Lohan ón Oifig Athbhreithnithe Cáilíochta an-chúntach i rith na cuairte chomh maith agus d'eagraigh sí gach rud go héifeachtach dúinn. Táimid an-bhuíoch freisin do Cheann Scoil na Gaeilge agus an Léinn Cheiltigh agus do bhaill foirne na Scoile. Bhí an fhoireann uile ar chasamar leo sásta a bheith rannpháirteach sa phróiseas measúnaithe agus thapaíodar an deis a gcuid tuairimí a nochtadh go macánta. Bhí sin amhlaidh freisin i gcás na dteagascóirí agus na mac léinn ar bhuaileamar leo, idir mhic léinn bunchéime agus iarchéime agus mic léinn iardhochtúireachta. Chun pictiúr níos leithne a fháil ar chomhthéacs agus ar thimpeallacht an ábhair san Ollscoil bhí seisiúin againn freisin le Stiúrthóir Ionad na dTeangacha, le hOifigeach Acht na dTeangacha Oifigiúla, agus le Déan Staidéar na nIarchéimeanna. Labhramar ar an ghuthán chomh maith le Bainisteoir Ionad Oidhreachta an Blascaoid. Táimid fíor-bhuíoch de na daoine seo ar fad agus den Ollscoil as gach deis agus cóir a sholáthar dúinn.

I gcomórtas le AC Dhámh na Ceiltise 2004 nuair a bhí dhá mheasúnóireacht ann (Sean- agus Meán-Ghaeilge, 22-24 Márta; Nua-Ghaeilge, 24-26 Márta), ní raibh ach cuairt amháin agus measúnóireacht amháin ann an iarraidh seo. Tá bunathruithe struchtúrtha tar éis tarlú i riaradh na Gaeilge agus an Léinn Cheiltigh san Ollscoil ón uair a bhí AC 2004 ann. Tháinig deireadh le Dámh an Léinn Cheiltigh mar dhámh neamhspleách sa bhliain 2005 agus bunaíodh Scoil an Léinn Cheiltigh taca an ama céanna. Tá an Scoil comdhéanta de bhaill lánaimseartha Roinn na Nua-Ghaeilge agus Roinn na Sean-agus na Meán-Ghaeilge. Léiríonn cur chuige TF dhá thuarascáil éagsúla a chur ar fáil don dá Roinn go bhfuil an Scoil fós i dtús ré na forbartha. Is dóigh linn go bhfuil an cur chuige seo réasúnta sa chomhthéacs agus leagfar amach an tuairisc mheasúnaithe seo thíos ar an dóigh chéanna.

Bhí an struchtúr nua ar na hábhair chainte is mó a tháinig chun cinn i rith na cuairte. Tuigimid go raibh comhthuiscint ann idir Údaráis na hOllscoile agus na Ranna maidir leis na dualgais éagsúla a bheadh ar an Scoil agus ar na Ranna faoi seach ach dealraíonn sé nach bhfuil an chomhthuiscint sin ag feidhmiú mar is ceart. Bhí díoma orainn mar sin nach ndearnadh tuilleadh plé agus anailíse i TF ar rialú agus struchtúir na Scoile ón uair a bunaíodh í.

I ngeall ar go ndearnadh dhá mheasúnóireacht ag an am céanna, cuireadh brú ar sceideal na cuairte. Is dóigh linn gur cuireadh cuid mhór i gcrích ach ní fhéadfaí déileáil le gach rud a ba mhian linn a dhéanamh. Mar shampla, ainneoin go raibh gearáin ann i dtaca le cúrsaí spáis agus brú daoine i léachtaí agus seimineáir, níor tugadh go leor ama dúinn áiseanna agus acmhainní a scrúdú mar ba cheart. Fuaireamar eolas éigin ar ionaid éagsúla ach ní dhearnadh plé ceart, mar shampla, ar lárionad taighde *An Foras Feasa* ná ar an Leabharlann. Ní fhéadfaí cuairt a thabhairt ar an Leabharlann i ngeall ar chúiseanna seachtracha. Mar sin féin, is dóigh linn gur chóir ionadaí de chuid na leabharlainne a bheith ann chun castáil linn. Níor bhuaileamar ach an oiread le haon ionadaí ó fhoireann pháirt-aimseartha na foirne.

Comhthéacs an Athbhreithnithe

Tá an tAthbhreithniú seo á dhéanamh ag staid idirthréimhseach i stair na Gaeilge agus an Léinn Cheiltigh in Ollscoil na hÉireann, Má Nuad. Tá athruithe móra ag titim amach a bhfuil tionchar mór acu ar fheidhmiú agus ar fhorbairt an ábhair san Ollscoil. Tá líon na mac léinn sa Ghaeilge agus sa Léann Ceilteach tar éis ardú go mór le roinnt blianta anuas agus méadú dá réir tagtha ar obair riaracháin na Scoile. Seachas an ghnáth-obair riaracháin laethúil atá tar éis fás go mór i ngeall ar an ardú i líon na mac léinn, agus an taifead ceart discréideach is gá a choinneáil ar ghnó na Scoile trí chéile, tá méadú mór tagtha ar an obair mheasúnaithe ón uair a tháinig an córas modúlach i bhfeidhm i 2004/05. Tá riaradh le déanamh freisin ar chúrsaí seachtracha agus ar an chúrsa Gaeltachta i gceithre ionaid éagsúla sa tír. Cuireann seo brú mór ar an fhoireann na dualgais iomadúla atá orthu a chur i gcrích. Is deacair a chreidbheáil nach bhfuil riarthóir lánaimseartha ag an Scoil chun freastal cuí gairmiúil a dhéanamh ar an dá ábhar. D'éirigh Rúnaí na Scoile as le gairid agus níor ceapadh aon duine buan lánaimseartha ina háit fós.

I gcás na Sean- agus na Meán-Ghaeilge, tá Ollamh na Roinne ag dul amach ar scor gan mhoill (mí Mheán an Fhómhair) agus tá folúntais sa Nua-Ghaeilge chomh maith. Fágann sin go bhfuil géarchéim foirne ann faoi láthair sa Scoil, go háirithe sa Sean- agus sa Mheán-Ghaeilge, mar nach mbeidh ach léachtóir amháin lánaimseartha sa Roinn chun déileáil leis an obair ar fad.

Tá seasamh an-tábhachtach bainte amach ag Má Nuad i scoláireacht agus foilsitheoireacht na Gaeilge agus an Léinn Cheiltigh le céad bliain anuas agus tá curtha le clú na hOllscoile le blianta beaga anuas le sraitheanna nua foilseachán. Tionólfar Comhdháil Idirnáisiúnta an Léinn Cheiltigh, an chomhdháil is mó agus is tábhachtaí i scoláireacht na Ceiltise, i Má Nuad i samhradh na bliana 2011, rud a léirionn clú agus seasamh na Scoile. Tá sé den mhór-thábhacht nach maolófar ar éifeacht na Scoile agus go bhféachfar leis an traidisiún saibhir scoláireachta atá ann a chaomhnú agus a fhorbairt sna blianta amach romhainn.

Athbhreithniú na n-Ábhar
Subject Reviews

1. **Medieval Irish and Celtic Studies**

Introduction
The Peer Review Group (PRG) externs made their site visit to NUIM 8-10 March 2010. The warm welcome and unstinting assistance received from University officers and administrators is deeply appreciated. We wish to express our sincere thanks to the President and Vice-President of NUIM, to the Registrar and Dean of Arts, and to Marguerite Lohan of the Quality Office for her outstanding efficiency. We are deeply grateful to the Head of Scoil an Léinn Cheiltigh and to members of the School for their commitment and engagement with the process. We also appreciate the generous participation of the Director of the Language Centre, the Dean of Graduate Studies, Oifigeach Acht na dTeangacha Oifigiúla, and the Director of Ionad Oidhreachta an Blascaoid, with whom we had a telephone discussion. We had meetings with undergraduates and postgraduates in both subject areas, and we record our warm thanks both to the staff who facilitated these arrangements, and to the students who participated with admirable openness and good humour.

It is worth noting that two separate reviews in the 2004 cycle (22-24 March, Old and Middle Irish, 24-26 March, Roinn na Nua-Ghaeilge) are condensed into one in the present cycle. In 2006, the new administrative structure wherein the departments of Old and Middle Irish and of Modern Irish became a single school was initiated. That Scoil an Léinn Cheiltigh is still at a developmental stage is indicated by the presentation of the departments as separate entities in the

self-assessment report. We accept that this is a valid way of proceeding, and structure our response accordingly. However, we regretted that the self-assessment report lacked discussion of school structures and governance, or analysis of its functioning to date. Insofar as the current administrative structures did emerge as an important topic of discussion in site meetings, they will be taken into account.

The PRG *de facto* had to assess two subject areas in the time normally afforded to one, which made for a very crowded schedule. We were satisfied that much was accomplished. Yet there were further matters which we would like to have included. For instance, despite complaints about space and overcrowding, no time was available for systematic viewing of facilities. External considerations prevented a library visit, but it might have been desirable to have met a library representative. Equally, while we gleaned some information about the *Forus Feasa* research centre, time was not available for specific research discussion. There was no representation from temporary teaching staff among those interviewed. While there were evident constraints, the schedule (as well as the SAR) might perhaps have been more strategically directed at School-wide concerns as well as at those of individual departments.

Context of Review

This review comes at a time of considerable transition. In both departments of the School growing student numbers coincide with retirements, or prospective retirements, of long-serving academic staff. Moreover, the School has lost its sole administrator through retirement, and this has placed a major burden on already hard-pressed academic staff. Decisions regarding posts and personnel therefore, are of immediate importance throughout the School.

Such decisions are primarily necessary for the School to fulfil its teaching and research roles within the University to the best of its ability. Yet the School also participates in the wider world of learning, and for over a century Maynooth has been a highly respected and active centre of Irish and Celtic Studies publication. Its reputation in this area has been further enhanced in recent times by the production of scholarly series in Early Irish and Celtic Studies. These current Maynooth publications provide cutting-edge research, held in high esteem both nationally and internationally. Indeed, it is a measure of the status achieved by Maynooth in Celtic scholarship that proceedings of the International Congress of Celtic Studies will be sited in NUIM in 2011. It is desirable at many levels, therefore, that Maynooth's School of Celtic Studies should be enabled

to function at optimum level, to fulfil its academic mission and uphold its established scholarly traditions.

Overview of Subject Area

There are at present two permanent staff members engaged in teaching the subject, a professor (due to retire in September 2010) and a senior lecturer. There is an undergraduate programme in Medieval Irish and Celtic Studies, which can be combined with that of another Arts subject for the BA degree. A number of modules on offer in this programme are also open to international students spending one or two semesters at NUIM. The postgraduate programme offers a taught MA in Medieval Irish Studies, as well as MLitt and PhD based primarily on research. No evidence of student numbers was supplied in the self-assessment report, but statistics were kindly made available by the Registrar in the course of the site visit. Present staffing levels mean that a considerable amount of undergraduate teaching is carried out by four occasional staff. Modules offered by a member of the history department are also used to supplement the BA curriculum.

The BA course in Medieval Irish and Celtic Studies focuses primarily on literary and historical topics rather than on language training. English is the teaching medium, and primary sources are accessed in translation. However, modules in Old Irish grammar and readings are offered (though with restricted entry) in second and third years. This is an important provision, allowing students interested in progressing to research to attain initial language training. The Modern Irish degree programme includes a 12-lecture course on early Irish literature, but regretably lacks any Old Irish language module. Practically speaking, this hinders progression to postgraduate work in the earlier language by students taking BA in Irish. Undergraduate assessment is generally 50% by essay, 50% by examination.

At postgraduate level, there is a taught MA in Medieval Irish Studies, combining intensive training in linguistic and linguistic skills with research and production of a minor thesis. MLitt. and PhD programmes by major thesis constitute a significant part of the postgraduate output. Research produced in Maynooth under the direction of, and by, the Professor of Old and Middle Irish, forms the main content of a prestigious series of publications, which greatly enhance the international profile of Celtic Studies in Maynooth.

Teaching and Learning: Undergraduate

The SAR contains no statement regarding the aims and outcomes of the undergraduate programme, but the content on offer is described, together with teaching schedule and assessment requirements. The departmental website provided access to information booklets for first, second, and third-year students. Though listed as 'courses' in SAR, modularisation is in force in the university, and it was necessary to consult the larger university website to ascertain the ECTS value of each course/module, and to find out which were compulsory, and which optional. This information did not appear in the available documentation, nor were the conditions governing 'restricted entry' modules specified.

Student numbers show a healthy trend upward. While SAR lacks evidential data regarding student enrollment and progression, statistics kindly supplied by the Registrar indicate significant increase in enrollment of international students for undergraduate modules. There also has been an increase in first-year intake, though progression to second and third years does not show proportionate increase. The SAR states that 'progression has been hampered by the general overcrowdiing in the University, particularly in 2009'. A further stated factor is the retirement of the Academic Advisor.

The content of undergraduate modules has much in common with that assessed in 2004 (though the teaching personnel has changed). The material is wide-ranging and varied, and provides a good overview of early Irish literature and of its cultural contexts. The students whom we interviewed declared themselves satisfied with their study topics and appreciative of the level of support and pastoral care which they receive. Mature students, who constitute a large proportion of the student cohort, felt that their needs were particularly well met by the provision of essay-writing classes for incomers and by ready access to lecturers and course co-ordinators. Lectures are the main form of course delivery. It is stated that Moodle is used as a supplement, but it was not possible to access this. Students are encouraged to participate actively in their own learning, and they appear to be willing to do so. A representative of visiting students (who attend modules at all three levels) expressed satisfaction with the teaching and learning environment in Medieval Irish and Celtic Studies.

The main form of assessment (50-50 division between essay and final examination) was regarded positively by students interviewed. Mature students, in particular, found that it responded well to their circumstances. We would have reservations, however, about following the suggestion that

the proportion of marks assigned to essays should be increased. Given that experiences elsewhere indicate that plagiarism remains a problem in student essay-writing, whatever deterrents are in place, it is interesting that it was not flagged in the present self-assessment. On questioning, the students indicated that there was good dissemination of policies regarding plagiarism throughout NUIM, which is greatly to be commended.

Communication between staff and students appears to be satisfactory. Indeed, personal communication may be the effective means of dissemination of module information, since the course booklets for Medieval Irish and Celtic Studies (consulted on the web) do not give information such as number of credits per module, number of credits required, and whether certain modules are compulsory (as the university site seems to indicate). The web information appears not to have been proof-read, and contains many infelicities in the writing and punctuation. The introduction to the third-year booklet is notably unproofed, but none is error-free. Corrections may well have been introduced in the printed version, but we only had access to web booklets, which are less than ideal as advertisements for the subject.

Basque

While this subject had been on offer at undergraduate level under the aegis of Medieval Irish for much of the period under review, this is not mentioned at all in SAR. We understand that responsibility for the teaching of Basque is being, or is to be, transferred to the Department of Spanish .

Teaching and Learning: Postgraduate

The programme for MA in Medieval Irish Studies (one-year, full-time) is set out briefly, along with its clearly stated aims of imparting basic linguistic and critical training, applied thereafter in the production of a minor thesis. The provision of a taught MA in Medieval Irish Studies is to be commended as a valuable qualification in itself, and as a basis for entry to further MPhil/PhD research. There are 4 registered for taught MA in 2010. Two postgraduates (both from abroad) whom we interviewed gave the course a very positive review and one attributed his acceptance in Harvard PhD programme to the reputation of professor and course at NUIM. As Irish universities move toward a structured PhD, there may be scope for integrating the taught MA into such a framework. In the case of Medieval Irish Studies, the recruitment of further postgraduates, especially from overseas, might thereby be facilitated.

Research

Consultation of statistics kindly supplied by the Registrar indicates that there has been a steady output of research degrees in Celtic Linguistics and Old and Middle Irish. 2 PhDs graduated in 2006, 1 each in 2008 and 2009, 1 MLitt in 2009. All who are academically involved in Early and Medieval Irish are aware of the high calibre of NUIM research, and of its dissemination, both nationally and internationally. Celtic Studies research produced by Maynooth academics and graduates forms the core of important series of research publications, including Maynooth Monographs, Maynooth Studies in Celtic Linguistics, and Maynooth Medieval Irish Texts. As.mentioned already, these add considerable lustre to Celtic Studies in Maynooth, and to NUIM itself.

Apart from research at individual level, a valuable project, already in train in 2004, was completed during the period under review. This is *Monasticon Hibernicum,* a web resource which catalogues and provides data on early Irish monastic sites. A major work of reference, it may be accessed on the web-site of the Dublin Institute for Advanced Studies.

Despite the fact that the foregoing research achievements are valued throughout the international world of Celtic Studies, it is surprising that the SAR section on Medieval Irish research contains only two sentences on the subject, along with a list of research areas.There is no record of research degrees awarded, nor of the completion of a major research project. Publication output is only mentioned in prefatory remarks in a School context.

Support services and administration

The Medieval Irish department has had no professional administrative assistance since the retirement of the School secretary. We learnt in the course of the site visit that secretarial duties had been carried out by one of the temporary staff, a postgraduate student of the subject. We consider this arrangement inappropriate and requiring redress. As for support systems within the university, there appears to be good liaison with the International Office in the matter of recruitment and teaching of visiting students. There is an active network for student support within the university, which co-ordinates with that of the department itself. External contacts in the local area, particularly with VTOS programmes, are seen as positive factors in attracting mature students to undergraduate programmes.

Curriculum design and planning

The final section (section 3) dealing with Medieval Irish and Celtic Studies considers the future of the discipline in NUIM in the light of the professor's forthcoming retirement and present circumstances both within and without the university. It is proposed to restructure the undergraduate course for 2010-11 to move more in the direction of Heritage Studies. It is also proposed that a degree in Celtic Studies, Nua-Ghaeilge and Sean-Ghaeilge should be designed and offered to 'certain students', and the development of School modules 'in the area of applied academia' is cited. Unfortunately there is no detailed description of any of the proposed new modules, and there is little that is specific about research. Staffing *desiderata* in relation to Medieval Irish prioritize secretarial assistance as well as the appointment of a fulltime member of staff.

Response and Recommendations: Medieval Irish

It is evident that both undergraduate and postgraduate teaching in Medieval Irish is carried out with great commitment and in a manner which elicits very positive student response. Unfortunately, a dichotomy has evidently developed between the two areas, which works against the necessary interaction of teaching and research in a well-functioning academic unit.

Given that Medieval Irish is in a transitional situation at present, with the imminent retirement of its professor, it is our belief that the appointment of an academic leader is a primary necessity. Ideally, such an appointment should be at professorial level. We believe that NUIM recognises the importance of the position for the maintenance of the high academic standing of Maynooth Celtic Studies. Thus, we hope that a recruitment process can be initiated without undue delay, to ensure an integrated and positive vision for the scholarly future of the subject.

In this context, we recommend that the proposed restructuring of undergraduate modules in 2010-11 should be reconsidered. All restructuring would be best accommodated within a strategic review of key activities which a new Professor/Subject Head would initiate. It is our view that the present undergraduate syllabus should retain its academic core in Medieval Irish literature and language. The proposed shift toward heritage would introduce a specialism which could not be served by Medieval Irish alone, but would require input from areas such as business, management, economics and sociology. A diploma in heritage studies, as a co-operative venture by a number of departments, might be a possibility for the university to consider. However, it

seems to us that the resources of Medieval Irish should be primarily focused on its disciplinary teaching and research.

It is important that the undergraduate course should continue to offer pathways to postgraduate study in the subject. Therefore, the Old Irish language option should be retained in the undergraduate programme, along with instruction in early Irish literature and its contexts. The possibility of making the Old Irish language modules also available as an option to undergraduates in Modern Irish should be explored.

We recommend that undergraduate teaching in Medieval Irish should be allotted principally to those qualified in that discipline. We recognise that input from occasional and permanent staff from other disciplines has a valuable ancillary role. However, even in a situation of staff shortage, the emphasis should remain on course delivery by persons who are qualified in Early and Medieval Irish. The inclusion of postgraduates actively engaged in PhD could be considered, providing them with valuable experience.

We recommend that student handbooks contain full accounts of courses, their aims, requirements, intended learning outcomes, and modes of assessment, and we urge that care be taken to ensure accuracy and professionalism in presentation.

At postgraduate level, we recommend that all possible steps be taken to ensure continuity of the highly-regarded research and publication record of the Department. If necessary, appropriate arrangements should be put in place for interim postgraduate teaching and supervision.

Undoubtedly, future postgraduate structures will have to provide PhD training modules, in tandem with Maynooth’s adoption of a structured PhD. Within this framework, opportunities should arise for greater co-operation with colleagues both within and without the School.

While individual research remains fundamental to the discipline, account must also be taken of the importance of team-based projects, both in terms of research outcomes and of funding. Medieval Irish, having already brought the excellent *Monasticon Hibernicum* project to fruition, should build on this success. Maynooth has an enviable research facility in *An Foras Feasa* and we recommend that its potential benefits to the discipline should be explored to the full.

We propose that a professional administrator be appointed for the subject area, at least on a half-time basis. It is not appropriate that such a post be held by someone academically associated with the department.

Recommendations : School of Celtic Studies

All recommendations regarding the individual subjects within Scoil an Léinn Cheiltigh are made in the context of a functioning School. Our site visit, and the concerns expressed to us, conveyed uncertainty about its present structures. We believe that it is imperative that the duties and responsibilities of the Head of School, and of the Subject Heads be set out with utmost clarity. It is important that there be demarcation between the role of Head of School in the management of collective School matters and the roles of Subject Heads as academic leaders within their disciplinary areas. These matters should have priority in a review of School functioning.

Another area flagged as a concern was that of budget allocation. We consider it important that there be a transparent, equitable methodology for calculating subject entitlements, which would then be transferred to the Subject Heads by the Head of School. Practice elsewhere also includes a specified grant for School initiatives to be administered by its Head. There should be a recognised system of spending oversight, with authorization by Head of School for Subject Heads, and Faculty Dean for Head of School.

The two Subject Heads, together with the Head of School, should be involved together in strategic planning for the School, and in furthering co-operative initiatives between its members. A co-ordinated approach to gaining research funding and space would be desirable, for instance. At an immediately practical level, a School research seminar would be a valuable co-operative forum on many levels, and would assist the planning of new projects and School-wide postgraduate modules.

Conclusions for University

The School of Celtic Studies has many praiseworthy achievements to its credit, and is deservedly well-regarded by its peers. It has very able and committed academic staff, who maintain impressively high standards in teaching and research. Its student numbers continue to increase and the student population is also growing ever more diverse. All of the students whom we met were enthusiastic about their courses, and highly motivated to study. A good rapport was evident among students and between students and staff and students expressed great appreciation of the

quality of pastoral care which is made available for them. Most staff are research-active and there is a praiseworthy record of postgraduate research throughout the School, as well as a bilingual publication output, which is held in high esteem throughout the scholarly world of Celtic Studies. It is evident that the core functions of the academic unit are being addressed with admirable energy and dedication.

To ensure maintenance and enhancement of the School's achievements, we recommend

- A senior appointment, preferably at professorial level, in Medieval Irish, to give teaching and research leadership in the subject.

- An appointment in Modern Irish, preferably of a specialist in the area of language.

- The appointment of a professional administrator without delay, to serve the needs of the School, along with a further appointment (at least half-time) to assist in Medieval Irish. The situation in which such work is allocated to junior staff and postgraduates should not be allowed to continue.

- Review of School structures to ensure clarity regarding the roles of Head of School and of Subject Heads, clear lines of responsibility, and transparency and equity in budget allocation.

- The allocation of additional space to the School, particularly for postgraduates and tutors.

- The locating of all staff of the School in the same building. Concern was expressed to us about the fact that some key staff were located in another part of campus.
- That official statistics would be made available showing the number of students attending each course and module so that it is possible to track the individual student and to monitor the number of passes and fails from year to year.

- That more space be made available to the School, especially for tutors and postgraduates

- That there would be more effective cooperation established with the various areas that are dealing with Irish in the university and that an Irish Language Committee or Board would be set up in the university

- That all the members of the School would be located in the same building and location. We understand that some staff are located apart from other members

- If not already in place, that information be made available in the Handbook about the aims and goals of the courses and about the skills that are to be mastered

- That a review be carried out on the number of advisors /mentors that are needed in the different years of the Modern Irish degree course

- That the question of balance between academic instruction and practicality in the undergraduate course in Modern Irish be discussed and plans for the Gaeltacht be considered in this context

- That the question of streaming in language classes and tutorials be discussed

- That the Faculty reviews the compensation process in the exams which allows students to gain a pass when they have a Technical Fail (because they failed to gain a pass in the language).

2. Roinn na Nua-Ghaeilge

Léargas ginearálta ar an ábhar

Seachtar ball foirne lánaimseartha acadúil atá i Roinn na Nua-Ghaeilge – an tOllamh, triúr Léachtóirí Sinsearacha, agus triúr Léachtóirí. Tá deich gcinn de leáchtóirí agus teagascóirí páirtaimseartha ann chomh maith, iad comhdhéanta de Iarchéimithe agus léachtóirí seachtracha. Ina dteannta siúd, tá feidhmeannach páirtaimseartha ann chun freastal ar riachtanais rúnaíocht na Roinne.

De réir TF (§1.2.1: 28), is é aidhm na Roinne ‘taighde agus teagasc na Nua-Ghaeilge, idir theanga, litríocht agus cultúir, a chur chun cinn’, agus leagtar síos na haidhmeanna ginearálta do na cúrsaí fochéime mar seo a leanas (§2.1.1: 37):

- cumas i labhairt agus i scríobh na Gaeilge a chothú
- cumas critice, anailíse agus sintéise a chothú
- eolas ginearálta ar bhonn scolártha a thabhairt do mhic léinn ar thraidisiún liteartha na Gaeilge
- staidéar domhain a dhéanamh ar roinnt gnéithe de theanga agus de litríocht na Gaeilge

Tá na haidhmeanna sin mar a chéile leo sin i TF 2004 agus measaimid go bhfuil siad go breá feiliúnach agus á mbaint amach ag an Roinn. Rinneadh plé ar an difir idir aidhmeanna agus spriocanna i dTuairisc na Measúnóirí Seachtracha 2004 (lgh. 3-5) agus cuireadh in iúl nach raibh cur síos cruinn go leor sna cáipéisí faoi na bealaí a raibh aidhmeanna agus spriocanna á gceangal le chéile agus nár mhór soiléiriú a dhéanamh ar an ghaol a bhí eatarthu; moladh freisin cur síos níos beaichte a dhéanamh ar na bealaí a raibh measúnú le déanamh ar na spriocanna agus ar na scileanna a bhí le hinsealbhú. Aontaimid lena bhfuil ráite ag na measúnóirí sin. Níl an mioneolas seo ar fad leagtha amach i TF, rud nach mbeifí ag súil leis. Os a coinne sin, bíodh go bhfuil eolas níos mine ar an chúrsa agus ar na modúil sna blianta éagsúla leagtha amach go breá soiléir sna lámhleabhair, ní fhéadfaimis a chinntiú go bhfuil na moltaí a rinneadh i 2004 maidir le haidhmeanna, spriocanna agus scileanna curtha i gcrích fós ag an Roinn. Dealraíonn sé ó na cóipeanna de na Lámhleabhair a d’íoslódáileamar ó láithreán na Roinne go bhfuil na cáipéisi sin á leasú faoi láthair.

Tá an córas modúlach ar cheann de na hathruithe is mó a tháinig i bhfeidhm ó bhí an tAthbhreithniú deiridh ann i 2004 agus níor mhiste tuilleadh plé a bheith déanta i TF ar an tionchar a bhí agus atá ag an athrú mór seo ar an ábhar. Luaitear, mar shampla, gur tháinig laghdú ar líon na gcúrsaí (*recte*, modúl) lárnacha a bhíodh ann mar gheall ar an chóras nua teacht i réim agus go bhféachfar leis na cinn lárnacha atá ann faoi láthair a choinneáil slán, go fiú sa chás go mbíonn deacrachtaí ag ‘mic léinn dhúthrachta choinsiasacha’ leo (§2.1.1: 37-38). Tuigimid don chur chuige seo: measaimid go bhfuil sé ceangailte leis an raon leathan i gcumas na teanga atá mic léinn agus iad ag tosú amach ar an chúrsa agus go bhfuil baint aige chomh maith leis an athrú ón seanchóras ina bhféadfaí mic léinn a shruthú de réir cumais i gcúrsaí ginearálta agus i gcúrsaí onóracha. B’fhéidir gur gá athbhreithniú a dhéanamh ar aidhmeanna agus spriocanna na modúl

lárnacha munar féidir le céadatán ard de na mic léinn dhúthrachtacha choinsiasacha pas a fháil iontu. Tagaimid ar ais chuig an cheist seo thíos.

Feictear dúinn nach ndéantar na téarmaí ‘cúrsaí’ agus ‘modúil’ a idirdhealú óna chéile mar is ceart sa cháipéisíocht agus molaimid go ndéanfar seo a leasú mar go bhféadfadh sé mearbhall a chur ar mhic léinn. Mar atá mínithe i TF (§2.1.5, lth. 48), tá na cúrsaí (BA, MA) comhdhéanta de mhodúil a bhfuil creidiúintí ECTS ag dul dóibh.

Na cúrsaí

Cuireann an Roinn cúrsaí éagsúla ar fáil agus soláthraítear teagasc agus measúnóireacht ar chúrsaí eile i bpáirt le hIonaid difriúla san Ollscoil. I measc na gcúrsaí seo, tá an BA agus MA sa Nua-Ghaeilge, an Nua-Ghaeilge don chéim BTheol, an Dioplóma sa Ghaeilge i bpáirt le hIonad na dTeangacha, agus gnéithe de shaíocht na Gaeilge don chéim Modúlach Oíche ar an Stair Áitiúil. Ina theannta sin, stiúraítear mic léinn taighde MLitt. agus PhD.

Teagasc agus Foghlaim: Fochéimeanna

Is é an cúrsa is mó a sholáthraíonn an Roinn ná an BA sa Nua-Ghaeilge**.** De réir na staitisticí i TF bhí 393 mac léinn cláraithe don chúrsa seo sa bhliain acadúil 2009/10, an líon is mó fochéimithe a bhí ag dul don Ghaeilge san Ollscoil go n-uige seo. Tá tuairim is 200 sa chéad bhliain, 129 sa dara bliain agus 66 sa tríú bliain. Tá an Roinn agus an Ollscoil le moladh go hard as an earcaíocht bhreá atá déanta acu chun abhantrach an ábhair a leathnú amach go mór sa tslí go bhfuil mic léinn mhaithe a d’fhreastail ar scoileanna lán-Ghaeilge i gCluain Dolcáin agus Tamhlacht ag teacht anois chun na hOllscoile le Gaeilge a dhéanamh agus go bhfuil mic léinn eile ó Chúige Laighean agus níos faide ó bhaile ag clárú chomh maith. Tréaslaimid leis an Roinn a oiread sin mac léinn a mhealladh chun an Ghaeilge a dhéanamh agus tá ardmholadh tuillte ag an fhoireann as cúrsa chomh maith agus chomh spreagúil sin a chur ar fáil dá gcuid mac léinn.

Molaimid go láidir don Ollscoil cáipéisí oifigiúla staitisticiúla a chur ar fáil do mheasúnóirí seachtracha ar líon na mac leinn ar gach cúrsa agus gach modúl sa tslí gur féidir lorg na mac léinn agus líon na dteipeanna a leanstan ó bhliain go bliain. Bhraitheamar go raibh sé deacair míniú a fháil ar an titim i líon na mac léinn thar na blianta, go háirithe an titim ó 129 go 66 idir an dara bliain agus an tríú bliain.

Na Modúil

Is léir ar líon ard na mac léinn agus ar an aiseolas a fuaireamar i rith na cuairte gur cúrsa den scoth é an chéim BA a bhfuil bun an-mhaith praiticiúil agus acadúil faoi. Trí mhodúl éigeanntacha agus dhá mhodúl roghnacha (de ghnáth) atá le déanamh ag mic léinn i mblianta éagsúla na céime. Leagtar béim ar insealbhú na teanga tríd an chúrsa ar fad agus tá na modúil eile, idir mhodúil éigeantacha agus mhodúil roghnacha, leagtha amach sa tslí gur féidir na haidhmeanna ginearálta eile a luadh thuas a bhaint amach.

Is mór an teist é ar ghairmiúlacht, ar dháiríreacht agus ar dhianobair na foirne go dtairgítear raon leathan modúl roghnacha sa dara agus sa tríú bliain chomh maith leis na modúil riachtanacha. Tugann seo idir leithne agus solúbthacht don chúrsa a fhágann go mbíonn deis ag mic léinn breis eolais a chur ar ghnéithe de shaíocht na Gaeilge a bhfuil spéis faoi leith acu iontu agus a chuidíonn leo, má thograíonn siad, leanstan ar aghaidh chun iarchéim agus taighde a dhéanamh ag deireadh an chúrsa.

Bíodh go bhfuil an chothromaíocht idir an phraiticiúlacht agus an acadúlacht ag feidhmiú go maith faoi láthair, ní mór a bheith san airdeall gan dí-intleachtú a dhéanamh ar a bhfuil á thairiscint. Tugadh le fios go raibh ochtó mac léinn ag freastal ar an mhodúl nua lárnach NG220 (Literature and Late Medieval Society: The Case of North-West Ireland) a bhfuil cúig phointe creidmheasa ag dul dó agus gur féidir mar sin staidéar níos doimhne a dhéanamh ar ábhar an mhodúil seo. Ba chóir, b'fhéidir, tuilleadh modúl dá leithéid a bheith ar fáil, is é sin níos lú modúl lárnacha a bheith ann ag leibhéal níos doimhne. Dealraíonn sé ó TF nach bhfuil aon mhodúl éigeantach ann i mbliain dheiridh na céime ina gcaithfidh mic léinn miontráchtas taighde a dhéanamh. Tá a leithéid le fáil coitianta in Ollscoileanna eile. Ní hé amháin go dtugann sé deis do mhic léinn scrúdú níos doimhne a dhéanamh ar ábhar faoi leith, foghlaimíonn siad scileanna taighde ag an am céanna agus mealltar iad chun dul ar aghaidh le hiarchéimeanna a dhéanamh chomh maith. Thugamar faoi deara, áfach, go bhfuil 100% de na marcanna ag dul ar mheasúnú leanúnach i bhfoirm móraiste i gcás roinnt modúl roghnacha sa dara agus sa tríú bliain (m.sh., NG207, NG220, NG319).

Is deacair faoi láthair modúil eile lárnacha a bheith ann a bhfuil an doimhneacht iontu a bhfuiltear ag trácht air anseo: tá modúil lárnacha ann gach seimeastar cheana féin atá dírithe ar scileanna sásúla a bhaint amach i labhairt agus i scríobh na Gaeilge agus ar bhunábhair eile (An

Fhoghraíocht, an Nua-Ghaeilge Mhoch, An Béaloideas) agus lena chois sin tá cuid mhór modúl roghnacha ann. Níor mhór b'fhéidir líon na modúl riachtanacha a mhéadu agus líon na modúl roghnacha a laghdú chun cur leis an doimhneacht. Ba chóir sa chomhthéacs seo tuilleadh machnaimh a dhéanamh ar an mhodúl nua Gaeltachta atá á bheartú agus ar líon na bpoinntí creidmheasa a bheadh ag dul dó. Molaimid don Roinn ceist seo na cothromaíochta idir praiticiúlacht agus acadúlacht a iniúchadh arís.

Cuirtear na modúil i láthair go héifeachtach ar bhealaí éagsúla – léachtaí, ranganna teagaisc, ranganna teanglainne agus ranganna oidis. Baintear úsáid as billeoga eolais, uasteilgeoirí, Powerpoint, ábhar taifeadta, agus as modhanna teicneolaíochta nua-aimseartha ar nós Múdal (Moodle).

Ranganna Teagaisc, Ranganna Teanglainne agus Ranganna Oidis

Chun an aidhm bhunúsach i dtaca le cumas i labhairt agus scríobh na Gaeilge a chothú, tá modúil riachtanacha feiliúnacha le déanamh gach seimistear gach bliain; agus chun scileanna léitheoireachta agus critice a chothú, tá modúil dírithe ar an ábhar seo lárnach ó thús go deireadh an chúrsa chomh maith. Chuige sin caithfidh mic léinn freastal ar rang teagaisc agus ar rang teanglainne uair sa tseachtain gach bliain agus ar rang oidis uair sa choicíos sa chéad bhliain, agus uair sa tseachtain sa dara agus sa tríú bliain.

Bhí na mic léinn ar labhramar leo an-mholtach ar na léachtaí agus cheapadar go raibh an-tábhacht leis na ranganna teagaisc agus oidis. Is iad na teagascóirí a thugann na ranganna seo don mhórchuid agus bíonn na mic léinn roinnte i ngrúpaí a bhfuil idir deichniúr agus cúig dhuine dhéag iontu. Chomh maith le mic léinn a bhfuil ardchumas acu sa teanga, tá mic léinn ann atá lag go maith i dtaca le tuiscint, labhairt agus scríobh beacht na Gaeilge. Is dá bharr sin a cuireadh léachtaí gramadaí agus ranganna teagaisc ar bun in gach bliain den chéim. Tá ag éirí ar an mórgóir leis na ranganna teagaisc caighdeán na Gaeilge a fheabhsú, rud a léiríonn an t-ardú sa ráta pas sa chéad bhliain agus an t-aiseolas a chuir na mic léinn ar fáil dúinn faoi na ranganna seo agus faoin fheabhas a bhí tagtha ar a gcuid Gaeilge i rith an chúrsa. Ina dhiaidh sin, tá fadhbanna ann i gcónaí maidir leis an chéadatán mac léinn nach n-éiríonn leo caighdeán sásúil a bhaint amach. Má bhíonn an iomarca díobh seo ann d'fhéadfaí go dtiocfadh ísliú ar an chaighdeán pas. Feictear dúinn nár tharla seo fós agus tá an Roinn le moladh as a bheith diongbháilte maidir leis an chaighdeán a chur i bhfeidhm.

Bhí cuid de na mic léinn ar labhramar leo den tuairim gur cóir sruthú a dhéanamh ar na ranganna teagaisc agus oidis. Mheasadar go mbeadh a leithéid de leagan amach níos dúshlánaí do na mic léinn maithe mar go dtabharfadh sé deis dóibh cur go mór lena gcuid scileanna gramadaí agus ceapadóireachta agus thabharfadh sé níos mó ama do na mic léinn laga díriú ar bhunscileanna gramadaí a fhorbairt. Molaimid don Roinn an cheist seo a phlé arís. Is moladh é a bhí ag na measúnóirí seachtracha i 2004 chomh maith.

Tá sé tábhachtach go gclúdóidh na teagascóirí agus na léachtóirí an t-ábhar céanna gach seachtain agus go mbeidh na tuiscintí céanna acu, a bheag nó a mhór, ar an ábhar atá idir camáin. Tuigimid go bhfuil clár na léachtaí agus na ranganna oidis leagtha amach go soiléir do na modúil éagsúla, agus go mbíonn teagmhail rialta ag an fhoireann bhuan leis na teagascóirí leis na ranganna atá faoina gcúram a phlé. De réir an aiseolais a fuaireamar ó na mic léinn, áfach, ní i gcónaí a leantar do na tuiscintí céanna sa chur i láthair. Ar a bharr sin, tógadh ceist faoi chumas na dteagascóirí uile déileáil go héifeachtach lena raibh le déanamh. Ní mór mar sin súil ghéar a choinneáil ar chúlra agus ar chumas na dteagascóirí agus an traenáil chuí a thabhairt dóibh siúd a cheaptar.

Bhíodh rang oidis ann gach seachtain sa chéad bhliain sna blianta atá thart agus molaimid go bhféachfar chuige pilleadh air sin a luaithe agus is féidir chun a chinntiú go n-insealbhófar na scileanna critice litríochta atá mar bhunaidhm lárnach den chúrsa. Poinnte eile a tháinig chun cinn is ea go gcaitheann cuid de na teagascóirí leis an rang oidis amhail is gur léacht a bheadh ann agus nach mbíonn deis ag mic léinn a gcuid tuairimí a nochtadh ar an ábhar atá idir camáin. Cheap na mic léinn go gcuidíonn an cor agus cúiteamh a théann leis an rang oidis a gcuid Gaeilge labhartha a fhorbairt chomh maith agus mheasadar go bhféadfaí tuilleadh ama a chaitheamh ar labhairt na Gaeilge i gcoitinne.

Measúnú,Comhairle,Ionadaíocht

Déantar measúnú ar an chúrsa ar bhealaí éagsúla, idir scrúduithe scríofa ollscoile ag deireadh na seimeastar, scrúduithe ranga, measúnú leanúnach i bhfoirm aistí i rith na seimeastar, scrúduithe béil, cur i láthair sna ranganna, freastal ar ranganna teagaisc agus oidis, agus rannpháirtíocht sna ranganna sin. Feictear dúinn go bhfuil measúnú na gcúrsaí go breá ar an mórgóir agus go bhfuil na marcanna atá á dtabhairt don mheasúnú leanúnach cothrom. Tá scálaí na marcála do na leibhéil éagsúla agus do na béalscrúduithe sásúil freisin. Cuireadh ar ár súile dúinn, áfach, go bhfuil deacracht ann leis an chóras cúitimh faoi láthair mar go bhfaigheann mic léinn a dteipeann orthu pas a fháil sa teanga cead amanta ó Bhord na Scrúduithe leanstan ar aghaidh (Teip

Theicniúil). Molaimid don Dámh athbhreithniú a dhéanamh ar an cheist seo arís mar go gcruthaíonn sé fadhbanna níos faide amach sa chúrsa agus cuireann lagmhisneach ar an fhoireann nuair a thiteann sé amach.

De ghnáth, tugtar aiseolas maith do na mic léinn faoin obair chúrsa agus faoi na scúduithe. Tá brú ar an fhoireann, áfach, i ngeall ar líon ard na mac léinn an t-aiseolas a thabhairt ar ais i gcónaí in am trátha agus molaimid monatóireacht rialta a dhéanamh ar an ghné tábhachtach seo de obair na Roinne.

Feictear dúinn nach bhfuil go leor comhairleoirí ann i mblianta áirithe den chúrsa agus go leagtar an iomarca oibre agus freagrachta ar chuid díobh: níor mhiste go ginearálta tuilleadh comhairleoirí a bheith ann sna blianta a bhfuil líon an-ard mac léinn iontu. Tá sé tábhachtach freisin go mbeidh ionchur rialta ag mic léinn maidir le ceisteanna a bhaineann le measúnú leanúnach, comhairle agus gnaithe feiliúnacha eile. Dealraíonn sé go bhfuil an córas ag feidhmiú go maith faoi láthair agus molaimid dá réir sin súil a choinneáil ar oibriú éifeachtach Choiste na Mac Léinn agus na Foirne sna blianta éagsúla den chúrsa. Is dóigh linn nach leor ionadaíocht ósna mic léinn ar Bhord na Scoile chun déileáil i gceart leis an ábhar seo.

Teagasc agus Foghlaim: Iarchéimeanna

Tá cúrsaí éagsúla á dtairiscint ag an Roinn ag leibhéal na hiarchéime**,** ina measc an MA, an MLitt, agus an PhD. Cúrsa modúlach is ea an MA múinte a bhfuil 90 ECTS ag siúl leis, 60 ar mhodúil teagaisc agus 30 ar mhiontráchtas. Tá an cúrsa leagtha amach i TF, áit a bhfuil cur síos ar na haidhmeanna agus na modúil. Ceann de na haidhmeanna atá aige traenáil a chur ar fáil do mhic léinn i modhanna taighde sa tslí go mbeidh siad inniúil ar an mhiontráchtas a scríobh agus go mbeidh ar a gcumas dul ar aghaidh chun taighde a dhéanamh ag leibhéal an MLitt nó na dochtúireachta. Tá sé seo inmholta agus ba cheart go gcuirfeadh sé bonn maith faoi na céimeanna taighde san fhadtéarma. De réir TF (§2.4.9.3.5, lth. 62), chláraigh 33 mac léinn don MA ó bhí 2004 ann. Cé nár chríochnaigh cuid de na mic léinn an tráchtas, agus gur cúis bhuartha é seo don Roinn, ní raibh sé soiléir ón cháipéisíocht cén líon mac léinn go baileach nár chríochnaigh le bhféadfadh na measúnóirí seachtracha an cás a mheas mar is ceart. Tugann TF le fios go bhfuair mic léinn poist tar éis dóibh bliain a chaitheamh ag dul don chúrsa agus go raibh baint éigin aige seo leis an scéal. Moltar i TF gur ceart, b’fhéidir, cúrsa lánaimseartha seachas cúrsa páirtaimseartha a dhéanamh as. Is dóigh linn nach miste staidéar gairid margaíochta a dhéanamh ar an ábhar sula ndéanfar cinneadh cinnte ina thaobh. Cúis sásaimh is ea é go bhfaigheann mic

léinn Dioplóma Iarchéime sa chás nach gcríochnaíonn siad an miontráchtas ach go n-éiríonn leo sna scrúduithe.

Taighde

De réir TF, ó 2004 chláraigh 15 don MLitt. Ósna statisticí a chuir an Cláraitheoir ar fáil dúinn, tá céadatán réasúnta ard díobh seo sa chóras fós sa tslí gur dóiche go mbeidh an ráta pas níos airde ná an cúigear ar bronnadh an chéim orthu go dtí seo. Cé go bhfuil sé deacair a chinntiú cá mhéad mac léinn PhD atá cláraithe faoi láthair, is léir ósna staitisticí a fuaireamar go bhfuil obair an-fhiúntach ar siúl sa Roinn ag leibhéal na dochtúireachta agus leibhéal an MLitt araon agus go gclúdaíonn na tráchtais réimse leathan ábhar. Cuideoidh an córas nua struchtúrtha atá beartaithe don PhD ó Mheán Fómhair 2010 amach le tuilleadh gairmiúlachta fós a chur faoi obair na Roinne ag leibhéal na hiarchéime taighde. Tuigimid ó Dhéan na nIarchéimeanna go mbeidh 15 poinnte ECTS ag dul ar scileanna faoi leith san ábhar a gcaithfidh an t-ábhar féin a ainmniú, go mbeidh córas daingean stiúrthóireachta ann, agus go mbeidh ar mhic léinn tuairisc bhliantúil a scríobh ar dhul chun cinn a gcuid oibre.

Luaigh duine de iarchéimithe na Scoile linn nach ceadmhach dóibh seimineáir nó léachtaí a thabhairt. Is dóigh linn gur cuid thábhachtach de thraenáil na n-iarchéimthe é roinnt uaireanta an chloig teagaisc sa seimistear a bheith acu má thograíonn siad a leithéid a dhéanamh. Is cleachtas é atá coitianta in Ollscoileanna eile agus molaimid go n-aireofaí é mar chuid den traenáil. Maidir le scileanna seánra, cuireadh in iúl dúinn gur tugadh na seimineáir ar fad trí mheán an Bhéarla. Níor mhiste, más féidir é, cuid de na seimineáir seo a bheith ar fáil trí mheán na Gaeilge chomh maith.

Bíonn taighde ar siúl ag bunús na mball foirne, baill foirne óga fuinniúla san áireamh atá tar éis teacht chun cinn le blianta beaga anuas. Foilsíonn baill na Roinne in irisí éagsúla léinn agus cuireann siad a gcuid taighde i láthair don saol acadúil agus don phobal araon ag comhdhálacha acadúla agus ag cruinnithe ar fud na tíre. Is iad réimsí na teangeolaíochta, stair na litríochta agus na saíochta, agus na critice na hábhair léinn is mó a ndéantar ionramháil agus taighde orthu agus tá clú náisiúnta agus idirnáisiúnta bainte amach ag cuid den fhoireann ar fheabhas a chuid foilseachán agus scoláireachta. Déantar taighde freisin ar logainmneacha, ar fhoclóireacht, ar ainmneacha pearsanta, ar stílíocht, agus ar an tsraith Ultach.

Imríonn baill foirne na Roinne páirt shuntasach i gcur chun cinn scoláireacht agus taighde na Gaeilge agus na Ceiltise ag leibhéal náisiúnta agus idirnáisiúnta trí chomhdhálacha agus siompóisiaim a reachtáil. Bhí baill sinnseartha na Roinne freagrach as comhdháil ar Sraith Ultach na Scéalaíochta, agus Teangeolaíocht na Gaeilge, tá dlúthbhaint le *Ainm*, agus tá comhleacaithe ón Roinn páirteach i Societas Celto-Slavica agus Societas Celtologica Nordica. Baill sinnseartha na Roinne a chuir *Ulidia* 2 agus *Béalra* (imeachtaí Chomhdháil de chuid Teangeolaíocht na Gaeilge) in eagar le gairid. Eagraíonn an Roinn comhdháil bhliantúil sa tsraith Léachtaí Cholm Cille a bhfuil clú leitheadach air i measc phobal agus lucht léinn na Gaeilge le fada an lá. Leagtar eagrú na Comhdhála mar chúram go hiondúil ar bhaill de chuid na Roinne agus foilsítear imeachtaí na Comhdhála sa tsraith *Léachtaí Cholm Cille*. Tá baint lárnach le fada ag Ceann na Scoile leis an chomhdháil agus ba é a d'eagraigh, in éineacht le comhleacaí eile, comóradh mór 2010. Chaith Ollamh na Nua-Ghaeilge roinnt mhaith blianta chomh maith mar eagarthóir ar an tsraith. Ina theannta sin ar fad, is í an Roinn atá freagrach as an sraithleabhar, *Bliainiris*, a fhoilsiú.

Tuigimid go n-imreoidh An Foras Feasa, institiúid taighde sna daonnachtaí a ghnóthaigh 6m. euro i 2006, páirt thábhachtach maidir le tacaíocht a thabhairt don fhoireann agus do mhic léinn taighde. Cheana féin, bronnadh scoláireacht 3 bliana ar mhac léinn de chuid na Nua-Ghaeilge agus tá comhalta eile ón Fhoras ag obair faoi stiúir na Roinne. Molaimid an comhoibriú seo agus bheimis ag súil leis go gcuideoidh an Foras chomh maith leis an Roinn maoiniú breise a lorg le haghaidh tionscnamh taighde dá cuid féin a aimsiú agus a chur ar bun.

Chun gur féidir leis an Roinn an caighdeán ard scoláireachta a chaomhnú, tá sé an-tábhachtach go mbeidh deis ag an fhoireann saoire shabóide a fháil go rialta. Cé go bhfuil brú ar an Roinn faoi láthair i ngeall ar easpa foirne a bheith ann, ní mór seans a thabhairt do na baill foirne, agus go háirithe dóibh siúd a bhfuil ualach trom teagaisc agus riaracháin orthu, saoirse a fháil chun a gcuid taighde a chur i gcrích.

Seirbhísí Tacaíochta

Seachas an tacaíocht laethúil a ba chóir a bheith ann ó riarthóir lánaimseartha Scoile, a bhfuil trácht déanta againn air cheana féin, tá seirbhísí tábhachtacha eile á gcur ar fáil don fhoireann agus do mhic léinn ag an Leabharlann, ag Ionad na dTeangacha, agus ag Ionad Ríomhaireachta na hOllscoile. Tá scéim duaiseanna agus scoláireachtaí inmheánacha ann chomh maith le cuidiú le mic léinn a bhaineann an chéad agus an dara háit amach í scrúduithe na Chéad Bhliana agus na

Dara Bliana. Is mór an spreagadh iad na duaiseanna seo agus is breá amach an rud é freisin go bhfuil scoláireachtaí iarchéime Rialtas na hÉireann ann chun gur féidir le mic léinn leanacht ar aghaidh le taighde a dhéanamh. Tá moladh mór tuillte ag an Roinn gur ghnóthaigh cúigear mac léinn na scoláireachtaí ón uair a cuireadh tús leis an scéim.

Tá de dhualgas ar gach mac léinn tréimhse a chaitheamh sa Ghaeltacht idir an Dara agus an Tríú Bliain agus tá ceithre ionaid éagsúla ar fud na Gaeltachta a dtéann siad chucu – Rann na Feirste, an Ceathrú Rua, Dún Chaoin, agus Ráth Cairn. Tá na cúrsaí seo an-tábhachtach maidir le líofacht a bhaint amach sa teanga agus tá cainteanna ar bun faoi láthair le hIonad Oidhreachta an Bhlascaoid chun bonn níos daingne a chur faoin chomhoibriú idir an Roinn agus an tIonad. Tá tagairt ghairid déanta againn do na pleananna sin thuas. Is dóigh linn go dtuigeann an Ollscoil tábhacht an chúrsa Gaeltachta agus molaimid í ar son íoc as leath de chostas an chúrsa.

Ó tharla nár bhuaileamar le ball de chuid na Leabharlainne, níl fúinn cur síos go mion anseo ar na seirbhísí barrthábhachtacha sin a chuireann an Leabharlann ar fáil don Roinn. Is ceart a lua, áfach, go bhfuil cnuasach clúiteach lámhscríbhinní Gaeilge agus aircív a bhaineann leis na Coláistí Éireannacha ar an Mhór-Roinn i Leabharlann an Ruiséalaigh (cuid díobh ar fáil go leictreonach anois). Áiseanna an-bhreá taighde is ea iad seo don fhoireann agus do mhic léinn araon. Bhí brú mór spáis agus fadhbanna eile ann san am atá caite i Leabharlann Eoin Pól II ach tuigimid go réiteofar cuid mhór de na fadhbanna sin nuair a bheas an foirgneamh nua leabharlainne tógtha.

I measc na gcúrsaí atá a dtairiscint ag an Roinn, tá an Dioplóma sa Ghaeilge. Cúrsa dhá bhliain is ea é atá dírithe ar dhaoine a bhfuil caighdeán na hArdteistiméireachta acu cheana agus atá ag iarraidh cur lena gcumas sa teanga. Is i bpáirt le hIonad na dTeangacha atá sé á thairiscint agus tá rachairt an-mhór air. Soláthraíonn an tIonad cúrsaí eile Gaeilge a bhfuil ag éiri go han-mhaith leo, ina measc an Dioplóma Iarchéime san Aistriúchán agus san Eagarthóireacht, Teastas Eorpach na Gaeilge, agus An Teastas i Múineadh na Gaeilge do Aosaigh.

Is é Ionad na dTeangacha chomh maith a sholáthraíonn na ranganna i labhairt na Gaeilge don Roinn. Teagascóirí de chuid an Ionaid, cainteoirí dúchais Gaeilge, a chuireann na ranganna seo ar fáil. Cuireann an tIonad ábhar teagaisc agus áiseanna foghlama ar fáil freisin, ábhar taifeadta san áireamh, agus tugtar cúnamh do mhic léinn in úsáid an trealaimh agus acmhainní éagsúla eile. Tugtar tacaíocht chomh maith dóibh siúd ar mian leo úsáid bhreise a bhaint as na hacmhainní foghlama.

Is léir go bhfuil bonn an-mhaith faoin Ionad agus tá an Stiúrthóir agus an fhoireann le moladh go hard as a bhfuil curtha i gcrích acu. Is léir freisin go gcuireann an tIonad tacaíocht an-bhunúsach agus an-tábhachtach ar fáil don Roinn agus nach mór mar sin cumarsáid den scoth a bheith ann idir an dá institiúid. De thairbhe go bhfuil labhairt na Gaeilge agus teagasc na teanga i gcroílár fheallsúnacht na Roinne, is dóigh linn gur cóir duine a cheapadh a bheidh freagrach as taobh seo na teangan ar fad (cúrsa na Gaeltachta san áireamh) ón chéad bhliain go dtí an tríú bliain. D'fheidhmeodh an duine sin mar dhroichead idir an Roinn agus an tIonad.

Timpeallacht na hOllscoile

De réir Acht na nOllscoileanna 1997, tá cur chun cinn na Gaeilge ar phríomhaidhmeanna na nOllscoileanna in Éirinn. Tá, mar sin, Oifigeach Gaeilge agus Oifigeach na dTeangacha Oifigiúla fostaithe ag an Ollscoil agus iad ag feidhmiú ar bhonn ginearálta chun an Ghaeilge a chur chun tosaigh. Tá comharthaíocht na hOllscoile dhátheangach tríd síos anois. Cuidíonn Oifigeach na dTeangacha Oifigiúla chun tionscnaimh nua a thosú, chun ranganna Gaeilge a chur ar fáil do fhoireann na hOllscoile, agus chun tacaíocht a thabhairt do Chuallachtaí, ar nós Cuallacht Cholm Cille, cumann Gaelach na hOllscoile. I measc rudaí eile, eagraíonn an Chuallacht ciorcail chomhrá agus turais chultúrtha agus sóisialta go hionaid lasmuigh den Ollscoil. Is i bpáirt le hOifig na Gaeilge a eagraítear Seachtain na Gaeilge agus turais go leithéidí Scoil Gheimhridh Chumann Meriman agus Oireachtas na Gaeilge. Ón chomhrá a bhí againn le hOifigeach na dTeangacha Ofigiúla, measaimid nár mhiste polasaithe níos cruinne, níos uileghabhálaí, agus níos nasctha le chéile ('joined-up') a bheith ann i dtaca le cur chun cinn na teanga san Ollscoil agus molaimid dá réir sin Coiste na Gaeilge nó Bord na Gaeilge a bhunú.

Moltaí: Scoil an Léinn Cheiltigh

Tá sé den mhórthábhacht go leagfar síos go soiléir agus go hoscailte na dualgais agus na cearta éagsúla atá ag Ceann na Scoile ar láimh amháin agus ag Ceann Roinn na Nua-Ghaeilge agus Ceann Roinn na Sean- agus na Meán-Ghaeilge ar an láimh eile. Cothaíonn easpa chinnteachta agus soiléireachta imní agus míshásamh agus molaimíd dá réir sin go leagfar síos (i bhfoirm liosta b'fhéidir) chomh soiléir agus is féidir dualgais na Ranna agus na Scoile faoi seach agus go bhféachfar leis na fadhbanna atá ann faoi láthair a réiteach. Ba cheart, mar shampla, gur ag Ceann na Scoile a bheadh freagracht riarachán ginearálta na Scoile agus gur ag na Ceanna Ábhair a bheadh freagracht na gcúrsaí acadúla laistigh dá réimsí disciplíneacha féin.

Ceist eile a tháinig chun cinn mar ábhar imní ba ea dáileadh bhuiséad na Scoile. Níor mhór cur chuige soiléir cothrom a bheith ann i dtaca le maoiniú na n-ábhar a thomhas agus go n-aistreodh Ceann na Scoile cár bith suimeanna a bheadh dlite dóibh don dá Roinn. Dháilfeadh Ceann na Scoile cár bith deontais a bheadh ann le haghaidh tionscnaimh Scoile. Maidir le caiteachas a cheadú agus a iniúchadh, ba cheart córas a bheith ann ina gceadódh Ceann na Scoile caiteachas na gCeanna Ábhair agus an Déan caiteachas Cheann na Scoile.

Ba chóir go gcomhoibreodh an dá Cheann Ábhair agus Ceann na Scoile le chéile chun pleanáil straitéiseach a fhorbairt don Scoil agus chun comh-thionscnaimh idir baill na Scoile a chur ar bun. D'fhéadfaí comhoibriú a bheith ann freisin maidir le maoiniú taighde agus tuilleadh spáis a fháil.

Molaimid ar leibhéal praiticiúil go gcuirfear seimineár taighde Scoile ar bun chun deis a thabhairt do bhaill foirne comhoibriú lena chéile ar bhonn rialta. Chuideodh a leithéid le tionscnaimh nua taighde agus modúil iarchéime Scoile a spreagadh agus a phleanáil.

Moltaí don Ollscoil

Tá cáil náisiúnta agus idirnáisiúnta ar Scoil na Gaeilge agus an Léinn Cheiltigh Má Nuad as a bhfuil curtha i gcrích aici thar na blianta, agus tá ard-mheas dá réir sin tuillte ag an Scoil ón phobal scoláireachta. Tá foireann ábalta ghairmiúil ag an Scoil a bhfuil caighdeán den scoth bainte amach acu i gcúrsaí teagaisc agus taighde. Bhí na mic leinn ar fad an-mholtach ar obair na Scoile agus chuaigh a gcuid díograise agus spéise i leith an ábhair agus na gcúrsaí i bhfeidhm go mór orainn. Ba léir go raibh oscailteacht aigne agus spiorad na hintleachta agus na cruthaitheachta chun tosaigh sa Scoil agus go raibh dáimh mhór ag na mic léinn leis an fhoireann teagaisc.

Chun stádas ard na Scoile a chaomhnú agus a fhorbairt, molaimid

- go líonfar Ollúnacht na Sean- agus na Meán-Ghaeilge chun ceannasaíocht a chur ar fáil i gcúrsaí teagaisc agus taighde.

- go líonfar léachtóireacht sa Nua-Ghaeilge (le speisialtacht i réimse na teanga más féidir).

- go gceapfar riarthóir gairmiúil a luaithe agus is féidir chun déileáil le riachtanais na Scoile agus leathphost rúnaíochta chun cuidiú le Roinn an Sean- agus na Meán-Ghaeilge.

Ní féidir leanstan ar aghaidh mar atá faoi láthair nuair is ar an fhoireann shóiséarach agus ar iarchéimithe a thiteann na dualgais seo.

Moltaí Breise don Ollscoil, don Scoil, agus do Roinn na Nua-Ghaeilge

- go gcuirfear staitisticí oifigiúla ar fáil ar líon na mac léinn atá ag dul do gach cúrsa agus gach módúl sa tslí gur féidir lorg na mac léinn agus líon na bpasanna agus na dteipeanna a leanstan ó bhliain go bliain.

- go gcuirfear tuilleadh spáis ar fáil don Scoil, go háirithe do theagascóirí agus d'iarchéimithe.

- go bhféachfar chuige comhoibriú níos éifeachtaí a chur ar bun leis na hionaid éagsúla atá ag plé leis an Ghaeilge san Ollscoil agus go ndéanfar plé ar Coiste Gaeilge nó Bord Gaeilge a bhunú san Ollscoil.

- go lonnófar baill na Scoile ar fad san fhoirgneamh agus sa láthair céanna. Tuigimid go bhfuil cuid den fhoireann scoite amach ósna baill eile.

- muna bhfuil sé déanta cheana féin, go gcuirfear eolas ar fáil sna Lámhleabhair faoi aidhmeanna agus spriocanna na gcúrsaí agus faoi na scileanna atá le hinsealbhú.

- go ndéanfar athbhreithniú ar líon na gcomhairleoirí atá ag teastáil sna blianta éagsúla de chéim na Nua-Ghaeilge.

- go bpléifear ceist na cothromaíochta idir acadúlacht agus praiticiúlacht i gcúrsa na bunchéime sa Nua-Ghaeilge agus go bpléifear pleananna don Ghaeltacht sa chomhthéacs seo.

- go bpléifear ceist shruthú na mac léinn sna ranganna teanga agus oidis.

- go ndéanfaidh an Dámh athbhreithniú ar an chóras cúitimh sna scrúduithe a cheadaíonn do mhic léinn Gaeilge pas a fháil nuair is Teip Theicniúil atá acu i ngeall ar gur theip orthu pas a fháil sa teanga.

Professor Máire Herbert
External Reviewer

Professor Séamus Mac Mathúna
External Reviewer

Dr Thomas O'Connor
Internal Reviewer

Dr David Redmond
Internal Reviewer